

Gimnazistams – išskirtinė pamoka

Diana JOMANTAITĖ

Jurgio Pabrėžos universitetinės gimnazijos mokiniai turėjo išskirtinę galimybę sudalyvauti neįprastoje lietuvių kalbos ir literatūros, istorijos bei anglų kalbos pamokoje. Joje kuo greičiau čirškiančio skambučio iš pamokos niekas nelaukė – mokinių bei mokytojų dėmesį buvo prikaustęs ypatingas svečias iš Izraelio, jau kurį laiką gyvenantis Kretingoje. Jungtinę ir atvirą pamoką vedė Izraelio pilietis Izaakas Kutzi.

Kretingoje šeimą sukūręs ir verslą įkūręs I. Kutzi su pamokos dalyviais neatsitiktinai pasisveikino tardamas „šalom“. Šis žodis hebrajų kalboje reiškia „su taika“. Visame pasaulyje taip sveikinasi 13 milijonų žydų – atstovų tautos, kuri patyrė kone didžiausią prievartą pasaulio istorijoje.

I. Kutzi kalbėdamas su gimnazistais palietė skausmingiausius žydų tautos gyvenimo tarpsnius. Tačiau labiausiai svečias norėjo dalintis džiaugsmu – džiaugsmu būti kartu, pažinti vieni kitų kultūrą, skanauti valgius, dainuoti bei dalintis pamokomomis istorijomis.

Izaakas Kutzi demonstruoja apeiginę žydų maldos skraistę.

Pasakojimai – gili tradicija

I. Kutzi atviroje pamokoje pasidalijo ne viena istorija – gimnazistai išgirdo ir liūdny, ir pamokančių pasakojimų. Anot I. Kutzi, pasakojimai yra labai svarbi žydų kultūros tradicija.

„Žydų tautoje pasakojimus mes perduodame iš lūpų į lūpas – tėvas savo sūnui, sūnus savo vaikui ir taip toliau. Nesistebėkite, kad pasakojau ne tik linksmas istorijas. Mes, žydai, tikime: jei nori tikrai suvokti džiaugsmą, privalai žinoti, ką reiškia liūdesys. Todėl pirmiausia su jumis pasidalijau liūdnomis istorijomis – kad papasakojus linksmą, juoktumėtės dar nuoširdžiau“, – kalbėjo I. Kutzi.

Jis pabrėžė, kad papasakojo ne tik gerai žinomas biblines istorijas apie protingą jį karalių Saliamoną. Svečias noriai dalijosi savo tautos tradicijomis, apie kurias daugelis esame girdėję, tačiau nežinome tikrosios prasmės. I. Kutzi juokavo, kad žydų pasakojimų reikia klausytis atidžiai. Mat juose sukaupta didelė patirtis bei išmintis – juk pagal žydų skaičiavimą dabar gyvename jau 5 tūkst. 775-uosius metus.

„Esame labai sena tauta, turime ką papasakoti“, – šypsojosi I. Kutzi.

Gyvenimą skiria Dievui

Pasak I. Kutzi, kiekvienas žydas stengiasi gyventi pagarboje su Dievu. Kasdieniame jų gyvenime netrūksta ženklų, primenančių pareigas bei vietą pasaulyje.

„Žydą pažinsite iš jo nešiojamos kepurėlės, dėvimos ant pakaušio. Tai – jarmulka. Kepurė turi labai gilią prasmę. Ji primena, kad žmogus nėra aukščiausias šioje žemėje sutverimas. Jarmulka žydui neleidžia pamiršti, kad virš jo yra Dievas“, – pasakojo I. Kutzi.

Jo nuomone, žydai turi labai glaudų ryšį su Dievu. Tai parodo apeiginis apsiaustas, kurį turi kiekvienas religingas žydas vyras.

„Vis esate matę, kaip žydai užsisiaučia tokį baltą apsiaustą su mėlynomis arba juodomis juostomis. Šį apsiaustą užsigobinama ant galvos, kai meldžiamės. Tą akimirką po apsiaustu užsimezga nuostabus ryšys – žmogaus ir Dievo. Apsiaustas neleidžia blaškytis – kadangi nieko aplinkui nematai, lieki tik su Dievu ir malda jam“, – tradiciją atskleidė I. Kutzi.

Apsiaustas audžiamas būtinai iš lino arba šilko. Ant keturių kampų esantys kurtai primena pasaulio šalis. Mėlyna juostų spalva – tai dangus, o dangus – tai Dievas.

„Apeiginį apsiaustą naudojame ne tik melddamiesi. Jį laikome virš jaunųjų per tuoktuvių ceremoniją. Į apsiaustą įvyniojamas ir amžinybėn palydimas mirusysis“, – sakė I. Kutzi.

Maistas primena istoriją

I. Kutzi gimnazistų pamokai buvo parengę ne tik pasakojimų, tradicinių žydų dainų, kurias padėjo atlikti jaunieji gimnazijos muzikai. Svečias ilgai trūsė virtuvėje, kad pamokos dalyviai galėtų paragauti tikrų žydiškų skanėstų.

Pirmiausia svečias visus pavaišino maca – tradicine žydų duona, kuri žydams turi gilia prasmę.

„Visi žinome istoriją iš Biblijos, kuri pasakoja apie žydų pabėgimą iš Egipto. Tada mūsų tauta neturėjo laiko rauginti duonos, todėl iškepė ją iš miltų ir vandens“, – priminė I. Kutzi.

Apeiginę duoną izraelietis paragino laužti tarsi Komuniją – visiems dalijantis. Pamokos dalyviai paragavo ir kitos rūšies duonos – pitos, skanavo iš avinžirnių bei iš sezamo ir pupelių pagamintų kukulių.

„Kaip minėjau, mums svarbios tradicijos bei jų išsaugojimas. Todėl švenčiame kiekvieną šeštadienį – atsinaujinimą su Dievu. Nevalgome nešvaraus maisto – mūsų maistas vadinamas košeriniu. Tai reiškia, jog viename inde niekada nemaišome pieno ir mėsos produktų. Mūsų maiste negali būti kraujo. Kiaulienos nevalgome ne dėl to, jog taip parašyta Biblijoje. Šiai tradicijai susiformuoti padėjo mūsų tautos gyvenamos vietos klimatinės sąlygos. Juk Izraelyje karšta. Karštyje kiaušiena pradeda gesti vos po dviejų valandų, o štai jautiena išsilaiko daug ilgiau. Taigi, kiaušienos nevalgome dėl praktinių sumetimų“, – paslaptį atskleidė I. Kutzi.

Prieš kiekvieną valgį žydai rankas turi nusiplauti tris kartus.

Siekia dalintis

Atviroje gimnazistų pamokoje mokytojai bei mokiniai prisiminė visą žydų tautos istoriją. Pamokos dalyviai išgirdo išsamius pristatymus apie žydus Biblijoje, jų likimą Antrojo pasaulinio metais bei gyvenimą Kretingoje. I. Kutzi sutiko, kad šie pasakojimai bei liudijimai turi būti išsaugoti. Tačiau taip pat akcentavo, jog neturime jaustis skirtingi.

„Mano misija – supažindinti lietuvius su žydų istorija, jų likimu, tradicijomis. Taip pat noriu, kad žmonės žinotų, kad nesame tokie jau skirtingi. Krikščionybė ir judaizmas – dvi religijos, kurių šaknys tos pačios. Tai reiškia, kad turime labai daug ko bendro“, – ragindamas užduoti klausimus apie savo tautos kultūrą sakė I. Kutzi.

Pamoką su ypatingu svečiu gimnazistams surengė lietuvių kalbos mokytojos Audronė Dūdienė ir Janina Šidlauskienė, istorijos mokytoja Dalia Zibalienė ir anglų kalbos mokytoja Asta Motužienė. Pamokoje dalyvavo 42 mokiniai, kurie aptarė pamokos temą – kiek ir ką žino apie žydų kultūrą, istoriją, literatūrą.

Pabrėžiečiai ragavo tradicinių žydų valgių.

Izaakas Kutzi (priekyje) klausėsi gimnazistų bei mokytojų pranešimų apie žydų istoriją, literatūrą, įtaką pasaulyje.

Gintauto Maciaus nuotr.